

Naturvårdsverket
Registrator(at)naturvardsverket

22.8.2016

KÄÄNNÖS

Lausuntopyyntö Palovaaran tuulivoimahankkeen osayleiskaavaehdotuksesta Pellon kunnassa, NV-04546-14

LAUSUNTO PALOVAARAN TUULIVOIMAHANKKEESTA PELLON KUNNASSA, EHDOTUS OSAYLEISKAAVAKSI

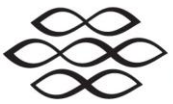
Naturvårdsverket on saanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausuntopyynnön ehdotuksesta Palovaaran tuulivoima-alueen osayleiskaavaksi. Osayleiskaava on suomalainen nimitys maankäyttösuunnitelmalle, joka lähinnä vastaa yleiskaavan tarkennusta (förddjupning av översiktsplan, FÖP) ruotsalaisessa suunnittelujärjestelmässä. Naturvårdsverket tarjoaa mahdollisuuden lausunnon jättämiseen osayleiskaavaehdotuksesta.

Pellon kunta on aloittanut osayleiskaavan valmistelun 2014. Samanaikaisesti kaavavalmistelun rinnalla on tehty hankkeen selvityksiä. Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) tehtiin 2014-15. Nyt esitetty osayleiskaavaehdotus mahdollistaa yhteensä 17 tuulivoimalan rakentamisen Pellon kunnan Palovaaran alueelle. Alue sijaitsee Pellon eteläosassa, lähimmillään noin 7 kilometriä Ruotsin rajasta. Palovaaran läheisyydessä on myös Ahkiovaaran tuulivoimalle suunniteltu alue (5 voimalaa, noin 4,5 km Ruotsin rajasta). Ahkiovaaran hankkeen kaavoitus ei ole tällä hetkellä ajankohtainen.

Palovaaran tuulivoimalat ovat enimmillään 230 metrin korkuisia. Palovaaran laki sijaitsee 250 m merenpinnan yläpuolella. Tornionjen pinta Pellossa on tavanomaisesti noin 79-80 m merenpinnan yläpuolella.

Koska tuulivoimahanke vaikuttaa väestöön myös Tornionjoen Ruotsin puoleisella alueella kiinnittää suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio lausunnossaan huomiota siihen, että aiemmassa suunnitteluvaiheessa ympäristövaikutusten arvioinnissa komissio kehotti hankkeesta vastaavaa järjestämään tiedotustilaisuuden Ruotsin puolella samaan tapaan kuin Suomen puolella, jotta paikalliset mielipiteet voisivat tulla suunnitteluprosessissa paremmin esille. Tämä olisi ollut perusteltua ottaen huomioon mahdolliset kulttuuriympäristönsuojelun riksintresse-alueelle Ruotsin puolelle kohdentuvat vaikutukset hankkeesta. Vaikutukset on esitetty osayleiskaavaehdotuksessa (s. 89). Komissio voi todeta, että meneillään olevaan osayleiskaavaprosessiin ei tähän mennessä ole sisältynyt tiedotustilaisuutta Ruotsin puolella.

Norrbotenin lääninhallitus ja Riksantikvarieämbetet ovat aiemmissa hankkeen valmistelun vaiheissa viitanneet Tornionlaakson kulttuuriympäristönhoidon

riksintresse-alueeseen, jota ei ympäristökaaren 3 luvun 6§:n mukaan saa vahingoittaa. Molemmat viranomaiset ovat arvioineet, että ei voida poissulkea sitä, ettei Pellon Palovaaraan sijoittuva tuulivoimalahanke aiheuttaisi huomattavaa vahinkoa kulttuuriympäristön riksintresse-alueelle Ruotsin puolella. Lääninhallitus lausuu myös kumuloituvista vaikutuksista kohdistuen Tornionlaakson riksintresse-alueelle mahdollisten muiden tuulivoimalahankkeiden sijoittumisen myötä.

Suomen ja Ruotsin solmiman rajajokisopimuksen mukaan kun toisen maan tuomioistuin tai viranomainen ratkaisee kysymystä luvasta taikka toiminnan tai toimenpiteen sallittavuudesta 15 artiklassa tarkoitettussa asiassa, tulee vaikutukset, jotka toiminnasta tai toimenpiteestä aiheutua tai voivat aiheutua toisen sopimuspuolen alueella, ottaa huomioon samalla tavalla kuin vastaavat vaikutukset omassa maassa (16§). YVA-menettelyssä ja osayleiskaavan valmistelussa tiedotustilaisuudet on järjestetty ainoastaan Suomen puolella. Rajajokisopimuksen periaate yhdenvertaisesta kohtelusta ei näiltä osin ole toteutunut. Komission tehtävänä on seurata rajajokisopimuksen soveltamista ja käytäntöjä lupa-asioissa (10§ 2 mom).

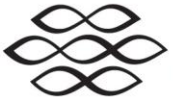
Maisemavaikutuksiin ja olevaan metsänpeitteisyyteen, joka on kuvattu näkymäesteenä tuulivoimaloihin päin liittyy tiettyä epävarmuutta. Tornionjoen läheiset metsäalueet ovat pääosin tavanomaisessa metsätaloustilassa, mikä voi muuttaa osayleiskaavassa esitettyjä arvioita näkymäesteistä. Hankkeesta aiheutuvat maisemalliset vaikutukset kohdistuvat mm. paikallisiin asukkaisiin, alueella matkailuviin sekä elinkeinoista matkailuelinkeinon edellytyksiin Tornionlaaksossa.

Komissio toteaa lisäksi, että UNECEn rajavesistö sopimukseen (*Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, 1992, Article 1, Transboundary impacts*), sekä YK:n rajavesistöjä koskevaan sopimukseen (*Convention on the Law of the Non-navigational Uses of International Watercourses, 1997, Article 6 Factors relevant to equitable and reasonable utilization*) sisältyy maininnat maisemasta ja maantieteestä huomioitavina seikkoina.

Hankealueen rakentaminen edellyttää tuntuvaan maanrakennusta. Suunnittelun yhteydessä on hankealueella ja sen ympäristössä inventoitu 18 vesilain nojalla suojeltua luonnontilaista lähdeä (arvokas pienvesistö).

Hankkeen vaikutukset Tornionlaakson kautta muuttaviin, erityisesti alueella tavattuihin suurikokoisiin lintuihin tulee ottaa huomioon, samoin hankkeen haitat maanisäkkäille.

Ehdotuksessa kuvataan vaikutuksia hankealueen ja sen ympäristön poronhoidolle ja sen jatkumisen edellytyksiä hankkeen elinkaaren aikana. Se mikä vaikutustenalaisten alueiden merkitys alueen poronhoidon kokonaisuuden kannalta tulee olemaan, on vaikea arvioida ehdotuksessa esitetyn numeraalisen pinta-alatiedon perusteella. Voimaloiden vaikutukset eivät rajoitu pelkästään laidunalan menetykseen, vaan merkittävää on se, että laidunkierto muuttuu ja tämän hetkinen rauhallinen alue menetetään. Poronhoito on perinteinen ruoantuotantomuoto Tornionlaaksossa ja arktisissa olosuhteissa, ja sillä on sekä kulttuurisia että työllistämisaikutuksia paikallisesti alueen kylissä.

Ratasjärven alueelta on asiassa oltu yhteydessä rajajokikomissioon. Yhteydenotossa tuotiin esille huoli mm. osayleiskaavan sisällöstä, kaavoitusprosessista sekä kuvattiin alueen koskemattoman luonnon ja ympäristön sosiaalinen ja matkailuelinkeinollinen merkitys, tuulivoimaloiden tunnetut ja vielä tuntemattomat meluhaitat, epävarmuus tulevista virkistys- ja metsästysmahdollisuuksista tuulivoimala-alueella, sekä viitattiin ristiriitaisuuksiin hankkeen ja Pellon kunnan matkailun kehittämiseen tähtäävän strategian toteuttamisen kesken. Ratasjärveltä komissiolle lähetetty materiaali sisälsi asukkaiden kirjelmän kaavaehdotuksesta, jossa oli noin 170 allekirjoittajaa sekä viitattiin kymmeneen muihin asukkaisiin, jotka ovat jättäneet muistutuksen asiassa kuntaan.

Timo Jokelainen
puheenjohtaja

Johan Antti
varapuheenjohtaja

Virve sallisalmi
sihteeri